

ΠΑ.ΣΟ.Κ.

ΓΡΑΦΕΙΟ ΤΥΠΟΥ

Εισήγηση του
ΚΩΣΤΑ ΣΚΑΝΔΑΛΙΔΗ

Γραμματέα της Κ.Ε. του ΠΑΣΟΚ

ΣΤΗΝ ΚΟΙΝΗ ΣΥΝΟΔΟ ΤΗΣ ΚΕΝΤΡΙΚΗΣ ΕΠΙΤΡΟΠΗΣ
ΚΑΙ ΤΗΣ ΚΟΙΝΟΒΟΥΛΕΥΤΙΚΗΣ ΟΜΑΔΑΣ ΤΟΥ ΠΑΣΟΚ

Με θέμα:
*"Οικονομικές Εξελίξεις - Διαρθρωτικές Αλλαγές
στην οικονομία και κοινωνική πολιτική"*

ΠΑΣΟΚ

ΓΡΑΦΕΙΟ ΤΥΠΟΥ

ΕΙΣΗΓΗΣΗ

ΚΩΣΤΑ ΣΚΑΝΔΑΛΙΔΗ

ΓΡΑΜΜΑΤΕΑ ΤΗΣ Κ.Ε.

ΣΤΗΝ ΚΟΙΝΗ ΣΥΝΟΔΟ ΤΗΣ ΚΕΝΤΡΙΚΗΣ ΕΠΙΤΡΟΠΗΣ ΚΑΙ ΤΗΣ ΚΟΙΝΟΒΟΥΛΕΥΤΙΚΗΣ ΟΜΑΔΑΣ ΤΟΥ ΠΑΣΟΚ

ΜΕ ΘΕΜΑ:

**"ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΕΣ ΕΞΕΛΞΕΙΣ, ΔΙΑΡΘΡΩΤΙΚΕΣ ΑΛΛΑΓΕΣ ΚΑΙ
ΚΟΙΝΩΝΙΚΗ ΠΟΛΙΤΙΚΗ "**

ΣΑΒΒΑΤΟ 16 ΜΑΙΟΥ 1998

Συντρόφισσες και σύντροφοι, θα ήθελα παρακαλώ την προσοχή σας στην άχαρη δουλειά να διατυπώσω ένα κοινό πλαίσιο στο οποίο θα πρέπει να καταλήξει η Κεντρική Επιτροπή και να ψηφίσει. Ένα σχέδιο απόφασης που δεν έχει ασφαλώς την ευκολία μιας προσωπικής τοποθέτησης, αλλά έχει τη δυσκολία μιας σύνθεσης απόψεων, που όμως φαίνεται από όλη τη διαδικασία χθες και σήμερα εδώ να είναι αρκετά εκτεταμένη η συμφωνία και η σύνθεση αυτή, όπως απέδειξε η συζήτησή μας.

Θα ήθελα να θέσω πρώτον, τις γενικές αρχές και τις οριοθετήσεις που απαιτούνται προκειμένου να υπάρξει η διατύπωση της πρότασης. Το πρώτο σημείο αναφέρεται στις μεγάλες αλλαγές που συντελούνται σήμερα στο αδιέξοδο της νεοφιλελεύθερης άποψης, στην πλήρη ακύρωση του κρατικού σοσιαλισμού και ασφαλώς στην αμφισβήτηση και τον κίνδυνο ακύρωσης του μόνου ουσιαστικά προοδευτικού κοινωνικού μοντέλου, που μεταπολεμικά κατέκτησαν οι ανεπτυγμένες δημοκρατίες της Δυτικής και Βόρειας Ευρώπης.

Η κοινωνία της πλήρους απασχόλησης, το κράτος πρόνοιας αλλά και το υψηλό βιοτικό επίπεδο διακυβεύονται και ναρκοθετούνται σοβαρά από τις εξελίξεις. Η προοπτική ενός δρόμου ανάμεσα στην πλήρη ασυδοσία και το ανεξέλεγκτο των δυνάμεων της αγοράς και τον χρεωκοπημένο από την ιστορία ασφυκτικό κρατικό σχεδιασμό, φαίνεται να αποτελεί και είναι η μεγάλη πρόκληση για τη σύγχρονη σοσιαλιστική πρόταση. Αυτό είναι το πρώτο σημείο των γενικών αρχών.

Το δεύτερο σημείο αναφέρεται στην ανάγκη εμπλουτισμού της σκέψης της σύγχρονης Αριστεράς με καινούργια στοιχεία που προέρχονται, επίσης, από την αλλαγή των δεδομένων. Το καπιταλιστικό σύστημα ενιαιοποιείται με τέτοιους ρυθμούς, ώστε η εμμονή στη δυνατότητα ενός μονήρους εθνικού δρόμου και στην εσωστρεφή ανάπτυξη με την έννοια της αταρκειας ή της κλειστής αγοράς είναι πια μια μεταφυσική ουτοπία.

Η Αριστερά ή θα ενσωματώσει οριστικά αυτή την εξέλιξη στο ιδεολογικό και πολιτικό της οπλοστάσιο, βγαίνοντας από τα εθνικά της τείχη, ή δεν θα είναι Αριστερά.

Μέσα στην υπάρχουσα και εντεινόμενη άνιση κατανομή στον πλανήτη ανάμεσα στο κέντρο και την περιφέρεια η κρίση παραγωγικότητας και η αστάθεια του διεθνούς νομισματικού συστήματος, που συνοδεύει την κυριαρχία του χρηματιστηριακού κεφαλαίου και των γιγαντιαίων συγχωνεύσεων οδηγείται σε ακραία όρια..

Διάβαζα πριν από λίγες μέρες ένα χαρακτηριστικό στοιχείο, της τεράστιας απόστασης ανάμεσα στη χρηματοπιστωτική και την πραγματική οικονομία, που διαρκώς διευρύνεται το χάσμα. Στα 1.500 δις δολάρια των καθημερινών συναλλαγών που συμβαίνουν σε όλο τον πλανήτη, μέσα από το τραπεζικό σύστημα ή τα Χρηματιστήρια, ούτε το 1% ουσιαστικά δεν πάει στην πραγματική παραγωγή πλούτου, στην παραγωγική δηλαδή επένδυση.

Η κρίση του κοινωνικού μοντέλου επιβάλλει μια μεταρρύθμιση και ανασυγκρότηση, ακόμα και στις δυτικές κοινωνίες. Μια μεταρρύθμιση και ανασυγκρότηση που θα απαντά στην κρίση της παραγωγικότητας, που θα αντιμετωπίζει την αύξηση της παραγωγικότητας, της ανταγωνιστικότητας της οικονομίας, στην κατεύθυνση μιας εξωστρεφούς και αυτοτροφοδοτούμενης ανάπτυξης και του εκσυγχρονισμού κρατικών και οικονομικών δομών και θεσμών.

Στη φιλοσοφία και τη στρατηγική - και είναι το δεύτερο σημείο - της σύγχρονης Αριστεράς, που είχε εξαντλήσει τη δημιουργική της προσπάθεια στις διαδικασίες της διανομής και όχι την αύξηση της παραγωγής και της παραγωγικότητας, αυτή η νέα πραγματικότητα οδηγεί σε βαθιές και ριζικές αλλαγές.

Το τρίτο στοιχείο αναφέρεται στο ρόλο της αγοράς, η οποία αναμφισβήτητα ενίσχυσε τον καθοριστικό της ρόλο, που κανείς πια δεν μπορεί να αγνοήσει και πολύ περισσότερο δεν μπορεί να τον υπερβεί.

Είναι, όμως, καθαρό ότι δεν μπορεί από μόνη της η αγορά να

εγγυηθεί ούτε την αναγκαία αναμόρφωση του παραγωγικού μοντέλου, ούτε τις διαδικασίες διανομής, ούτε την πλήρη απασχόληση για το κοινωνικό κράτος, ούτε την οικολογική ισορροπία και την προστασία του περιβάλλοντος.

Η αποδοχή, κατά συνέπεια, των κανόνων της αγοράς από τις προοδευτικές δυνάμεις συμβαδίζει με την επείγουσα ανάγκη να διαμορφωθεί παράλληλα ένα ρυθμιστικό πλαίσιο, που δεν αρκεί να υπάρχει μόνο σε εθνικό επίπεδο, αλλά πρέπει να εκτείνεται και να εκφράζεται και σε ευρωπαϊκό και σε διεθνές.

Στα πλαίσια αυτά οι υπάρχουσες δομές του κράτους πρόνοιας, των εργασιακών σχέσεων, των τυπικών δημοκρατικών αντιπροσωπεύσεων, που προσδιόρισαν τη συναινετική μορφή των κοινωνιών και το πεδίο των προοδευτικών κατακτήσεων για δεκαετίες, δεν μπορούν πια από μόνες τους να σηκώσουν το βάρος και να στηρίξουν αυτό το νέο ρυθμιστικό πλαίσιο και τις πολιτικές που υπαγορεύει. Η διαμόρφωσή του αποτελεί την πιο αναγκαία και καθοριστική υπόθεση για τη σύγχρονη Αριστερά.

Και το τέταρτο σημείο: στα πλαίσια αυτά ο ρόλος του σύγχρονου κράτους ως κράτους στρατηγείου, ως επιτελικού κέντρου εξακολουθεί να παραμένει αναντικατάστατος γιατί σ' αυτό το ρόλο στηρίζεται η δημιουργία των προϋποθέσεων της νέας ευημερίας, η διασφάλιση του δημοκρατικού πλαισίου μιας νέας κοινωνικής συμμαχίας και συναίνεσης, η εγγύηση της κοινωνικής διαπραγμάτευσης, η υλοποίηση των συμβάσεων εθνικής ευθύνης έναντι των υπερεθνικών θεσμών.

Όμως, δεν είναι ούτε μοναδικός, ούτε αρκετός πια αυτός ο ρόλος. Κι εδώ πρέπει να ξεκαθαρίσουμε οριστικά ότι δρόμος αλλαγών και μεταρρυθμίσεων που συντελούνται αποκλειστικά μέσω του κράτους και μόνο δεν υπάρχει. Πρώτα γιατί το ίδιο το κράτος εκσυγχρονίζεται, αλλάζει μέσα στα πλαίσια της παγκοσμιοποίησης και των υπερεθνικών δομών, αλλά και κάτω από την ανάγκη να εκφραστεί η κοινωνία, οι τοπικές και παραγωγικές της δυνάμεις έξω και πέρα από αυτό.

Κι εμείς θυμόμαστε, γι' αυτό θέλω να γυρίσουμε λίγο στις δικές μας ρίζες, ότι ξεκινήσαμε με την αντιδιαστολή της ιδέας της κοινωνικοποίησης και της κοινωνικής ιδιοκτησίας απέναντι στην κρατικοποίηση και στην κρατική ιδιοκτησία και βέβαια στη συνέχεια, μέσα από την εφαρμοσμένη μας πολιτική ίσως κατά κάποιο τρόπο επιμείναμε πολύ περισσότερο στο ρόλο της δημόσιας επιχείρησης και λιγότερο στο ρόλο του κοινωνικού τομέα ή της ιδιωτικής επιχείρησης.

Και όμως, σήμερα η αποκέντρωση, η Αυτοδιοίκηση, ο

συνεταιρισμός, ο κοινωνικός τομέας της οικονομίας, μπορεί να υποχώρησαν κάτω από το βάρος των αναγκών και των πολιτικών μας, όμως όχι μόνο δεν ακυρώθηκαν ως προοδευτική αντίληψη και στρατηγική, αλλά διαρκώς και περισσότερο καθίστανται όρος επιβίωσης και ανάπτυξης στις δύσκολες συνθήκες του σύγχρονου ανταγωνισμού.

Και αυτό αποτελεί στοιχείο της δικής μας ιδεολογικής και πολιτικής ηγεμονίας απέναντι στο νεοφιλελευθερισμό και την ασυδοσία των δυνάμεων της αγοράς. Η ανάγκη να αναγνωρίσουμε και εμείς στον πολίτη την επιχειρηματικότητα και την πρωτοβουλία του, ένα πολύ δημιουργικό ρόλο στην υπόθεση της ανάπτυξης και της προόδου παράλληλα με το κράτος στρατηγείο και τις συλλογικές μορφές οργάνωσης της παραγωγής, είναι επίσης για μας μια επείγουσα προτεραιότητα.

Θεωρώ ότι αυτό το θεωρητικό πολιτικό πλαίσιο κάποιων οριοθετήσεων, που αλλάζουν ουσιαστικά μια παραδοσιακή πρακτική, που κι εμείς είχαμε ενσωματώσει στη συλλογιστική μας για πολλά χρόνια, είναι απαραίτητο προκειμένου να διαμορφώσουμε αυτή την πολιτική που προσάδει στις συγκεκριμένες εξελίξεις και στα νέα δεδομένα.

Ποιά είναι η μεγάλη προτεραιότητα και η ιεράρχηση αυτής της πολιτικής; Είμαστε αποφασισμένοι να επιταχύνουμε και να ολοκληρώσουμε τις αναγκαίες διαρθρωτικές αλλαγές στην οικονομία και την κοινωνία, τις θεσμικές και κοινωνικές μεταρρυθμίσεις και τους εκσυγχρονισμούς, που οδηγούν γρηγορότερα και πλησιέστερα στην επίτευξη των κορυφαίων εθνικών επιλογών, γι' αυτή την ιστορική φάση που περνάει η χώρα.

Ισχυρή και σύγχρονη Ελλάδα απαιτεί τολμηρά βήματα σε συνθήκες πολιτικής σταθερότητας, ταχύρρυθμης ανάπτυξης, κοινωνικής αλληλεγγύης και συνοχής. Έτσι, βασικές κατευθυντήριες επιλογές, όπως η ένταξη στην ΟΝΕ και η πορεία σύγκλισης με τις ευρωπαϊκές οικονομίες, η περιφερειακή συγκρότηση και η παραγωγική ανασυγκρότηση της χώρας στα πλαίσια μιας ανταγωνιστικής οικονομίας, η ταχύρρυθμη ανάπτυξη, η αποκέντρωση και η μεταρρύθμιση του κράτους, η εκπαιδευτική μεταρρύθμιση, η κοινωνική αλληλεγγύη και συνοχή, αποτελούν ένα συνεκτικό πλαίσιο μέσα στο οποίο πρέπει να σχεδιάζεται, να αποφασίζεται και να εφαρμόζεται κάθε στιγμή η πολιτική μας.

Το πρόγραμμα διαρθρωτικών αλλαγών και παρεμβάσεων πρέπει να καλύψει, με βάση αυτές τις επιλογές όλο το φάσμα της αναπτυξιακής μας προσπάθειας στις οικονομικές και παραγωγικές δομές.

Ο Πρόεδρος το είπε χθες καθαρά, η δημοσιονομική προσαρμογή,

η αύξηση της παραγωγής και της παραγωγικότητας της οικονομίας, η αναδιάρθρωση του δημόσιου τομέα της οικονομίας και η εξυγίανση των ΔΕΚΟ, η μεταρρύθμιση του ασφαλιστικού συστήματος, η αναμόρφωση της αγοράς εργασίας, αποτελούν όχι μόνο άμεσες και επείγουσες προτεραιότητες, αλλά συνιστούν το πλαίσιο των διαρθρωτικών παρεμβάσεων και αλλαγών στο χώρο της οικονομίας και της κοινωνίας.

Εάν αυτές είναι οι μεγάλες δυνατότητες και ιεραρχήσεις μας, θα πρέπει να πούμε μερικά πράγματα περισσότερο για το καθένα από τα βασικά ζητήματα που εξετάσαμε αυτές τις δύο ημέρες. Και πρώτα-πρώτα για την αναδιάρθρωση του δημόσιου τομέα.

Μεσα στα πλαίσια της διαμόρφωσης του σύγχρονου επιτελικού κράτους, του σύγχρονου κράτους-στρατηγείου, προχωρούμε στην αναδιάρθρωση του δημόσιου τομέα της οικονομίας, την εξυγίανση και τον εκσυγχρονισμό των ΔΕΚΟ. Ο στόχος να είναι καθαρός, η καλύτερη και αποτελεσματικότερη εξυπηρέτηση του κοινωνικού συνόλου και η υποβοήθηση των αναπτυξιακών προοπτικών της χώρας στα πλαίσια του διεθνούς ανταγωνισμού.

Αυτό σημαίνει να μετατρέψουμε το δημόσιο τομέα και το ευρύτατο παραγωγικό του δυναμικό σε βιώσιμο και δυναμικό πόλο ανάπτυξης, να γίνουν οι δημόσιες επιχειρήσεις ανταγωνιστικές και ταυτόχρονα να νιώθει ο πολίτης ότι λειτουργούν με γνώμονα το γενικό του συμφέρον.

Και εδώ θα ήθελα λίγο περισσότερο την προσοχή σας, γιατί όντας υποχρεωμένοι να ξεπεράσουμε την μυθοποίηση που συνοδεύει το δίλημμα κρατικοποίηση ή ιδιωτικοποίηση ως ένα καθολικό μοντέλο που οδηγεί σε άκριτες και παραμορφωτικές λειτουργίες είτε προς τη μία, είτε προς την άλλη κατεύθυνση, πρέπει να οριοθετήσουμε μερικές αυτονόητες αλήθειες.

Τα σημερινά φυσικά μονοπώλια στρατηγικής για την ανάπτυξη σημασίας όπως είναι για παράδειγμα οι τηλεπικοινωνίες ή ο ηλεκτρισμός, αποτελούν μέσα που χρησιμοποιεί για τους στόχους του το κράτος-στρατηγείο. Η παρέμβαση σε αυτά, δεν έχει στόχο την ιδιωτικοποίηση, σε καμία περίπτωση. Έχει στόχο την ορθολογική διαχείριση, την διαφάνεια, την καλή ποιότητα των υπηρεσιών.

Η λειτουργία τους ως ανώνυμες εταιρείες και η εισαγωγή τους στο Χρηματιστήριο, αυτό τον βασικό στόχο υπηρετεί, καθώς και την δυνατότητα του δημόσιου και κοινωνικού ελέγχου. Η μερική μετοχοποίηση που δεν θα θέτει σε αμφισβήτηση τον κρατικό έλεγχο της επιχείρησης, γίνεται σχεδιασμένα και αποκλειστικά προς την κατεύθυνση εξεύρεσης

πρόσθετων πόρων αναπτυξιακού χαρακτήρα για την γενικότερη στρατηγική της επιχείρησης στα πλαίσια του διεθνούς ανταγωνισμού.

Η προσαρμογή στην απελευθέρωση αγορών για ορισμένα προϊόντα των κλάδων αυτών, δεν αποτελεί μόνο υποχρέωση απέναντι στις ευρωπαϊκές εξελίξεις αλλά ενισχύει και ορθολογικοποιεί τον ανταγωνισμό, πάντοτε σε όφελος του χρήστη. Και αυτή είναι μία κατεύθυνση της ευρύτερης αναδιάρθρωσης και της πολιτικής μας γι' αυτήν.

Σε ορισμένες υπηρεσίες κοινωνικού ή τοπικού χαρακτήρα όπως είναι οι μεταφορές, γενικότερα ο χώρος των μεταφορών, των αστικών συγκοινωνιών, προέχει η εξυγίανση, η ορθολογική και με οικονομικά κριτήρια λειτουργία, που μπορεί να επιτευχθεί με αναζήτηση σχημάτων μικτών επιχειρήσεων, ανάμεσα στο κράτος, την Αυτοδιοίκηση ή και γιατί όχι, ιδιωτικούς φορείς.

Και εδώ, κρίσιμο ρόλο παίζουν οι στρατηγικές συμμαχίες στο διεθνές επίπεδο, καθώς όλο και περισσότερο παρόμοιες συμμαχίες καθορίζουν μέσα από συνεργασίες επιχειρήσεων την βασική στρατηγική της συσσώρευσης σε παγκόσμια κλίμακα.

Στην κατασκευή και τη λειτουργία των υποδομών, σχήματα αυτοχρηματοδότησης ή συγχρηματοδότησης -παλαιότερα τα θεωρούσαμε λίγο έτσι αιρετικά-, αμοιβαίου οφέλους που μπορούν να διασφαλίσουν ευελιξία, ταχύτερη και αποτελεσματικότερη λειτουργία και πόρους προς επένδυση που τώρα το σημερινό κράτος σε αντίθεση με το παρελθόν των προ 2-3 δεκαετιών δεν μπορεί να διαθέσει, θα πρέπει να είναι στη λογική της αναδιάρθρωσης.

Και όπου ο ιδιωτικός ή ο κοινωνικός τομέας στα πλαίσια της μικτής οικονομίας που είπε προηγούμενα ο Ακης Τσοχατζόπουλος, μπορεί να λειτουργήσει σαφώς με όρους πιο ευνοϊκούς από το κράτος-επιχειρηματία και ο τομέας αυτός δεν έχει στρατηγική σημασία στην αναπτυξιακή προσπάθεια, ο ανταγωνισμός καθίσταται ασύμφορος και το κράτος δεν έχει κανένα λόγο να παρεμβαίνει. Πρέπει με μεγάλη σαφήνεια να οριοθετήσουμε αυτό το πεδίο της αναδιάρθρωσης.

Οι θεσμικές αλλαγές που προχωρούμε σ' αυτή τη φάση, που τις ξεκινήσαμε εδώ και 18 μήνες, στην διοίκηση, τη λειτουργία, τις εργασιακές σχέσεις, την εκπαίδευση, την επιμόρφωση και την ασφάλιση του ανθρώπινου δυναμικού των ΔΕΚΟ, πρέπει να έχουν επίσης σαφείς στόχους:

1- Να διασφαλίσουν κατ' αρχήν ίσους όρους και ευκαιρίες στη λειτουργία

του ανταγωνισμού.

2- Να εντάσσουν πάντοτε -και το τονίζω αυτό- την εξυγίανση και τη δράση των επιχειρήσεων σε επιχειρησιακό πρόγραμμα αναπτυξιακού σχεδιασμού και προοπτικής, με σαφή προσανατολισμό.

3- Να κατοχυρώνουν τις θέσεις εργασίας των εργαζομένων.

4- Να θεσπίζουν αυστηρούς κανόνες τιμολόγησης και ελέγχων από έγκυρους οργανισμούς.

5- Να διασφαλίζουν την επιλογή, το κριτήριο της επιτυχίας των διοικήσεων με βάση αποκλειστικά την τήρηση του επιχειρησιακού σχεδίου, των αναπτυξιακών στόχων, των συγκεκριμένων προϋπολογισμών και των προγραμμάτων και όχι μικροπολιτικών παρεμβάσεων.

6- Να ξεκαθαρίσει το τοπίο των επιχειρήσεων που πολλά χρόνια τις κουβαλούμε μαζί μας, που δεν εξυπηρετούν πια τους σκοπούς τους και ή πρέπει να πουληθούν ή να κλείσουν.

Νομίζω ότι αυτό είναι ένα σαφές, δεσμευτικό πλαίσιο με κατευθύνσεις απολύτως συγκεκριμένες και οριοθετημένες για την αναδιάρθρωση του δημόσιου τομέα.

Μπαίνω τώρα στο άλλο μεγάλο κεφάλαιο, της κοινωνικής πολιτικής. Κατ' αρχήν η κοινωνική πολιτική πρέπει να είναι μια γενικευμένη υπόθεση. Γιατί συνήθως ως κοινωνική πολιτική είχαμε ταυτίσει τις παροχές ή κάποιες επιμέρους πολιτικές που γίνονται σε διάφορους τομείς.

Η κοινωνική πολιτική που μας οριοθετεί ιδεολογικά και στρατηγικά τόσο από το νεοφιλελευθερισμό και την ανεξέλεγκτη λειτουργία της αγοράς, όσο και από τον κρατικοκεντρικό σχεδιασμό, πρέπει ακριβώς όπως είπα στην αρχή να εσωτερικεύει στον εθνικό χώρο συνολικά και ολοκληρωμένα το ρυθμιστικό πλαίσιο λειτουργίας της αγοράς ως την προοδευτική απάντηση στις προκλήσεις των καιρών.

Οι στόχοι αυτού του πλαισίου έχουν συγκεκριμένα ονόματα και συμπεριλαμβάνουν, πρώτα-πρώτα πολιτική για την απασχόληση, μέσα από την άμεση και επιθετική με ενεργητικές πολιτικές αντιμετώπιση της ανεργίας, στο διαχρονικό και πάντοτε παρόντα στόχο της Αριστεράς, για κοινωνία πλήρους απασχόλησης.

Δεύτερον, μαζί με την αύξηση της παραγωγής και της παραγωγικότητας τη δικαιότερη διανομή της, τη δικαιότερη κατανομή του εισοδήματος και του πλούτου που παράγεται. Τρίτον, ολοκληρωμένο δίκτυο κοινωνικής προστασίας για όλους τους πολίτες, που οδηγεί έμπρακτα σε μια κοινωνία αλληλεγγύης και συνοχής.

Τέταρτον, την ανάγκη οικολογικής αναμόρφωσης του παραγωγικού μοντέλου που στις σημερινές συνθήκες δεν θα λειτουργήσει μόνο ως στροφή στην ποιότητα και την αναγκαία αλλαγή του καταναλωτικού προτύπου αλλά και ως συγκριτικό πλεονέκτημα για το δικό μας παραγωγικό σύστημα και τη χώρα μας.

Πέμπτον, στην αναβάθμιση της ποιότητας ζωής των πολιτών και έκτον, βεβαίως σε σύγχρονες μορφές μιας διεθνούς αλληλεγγύης απέναντι σε κάθε φύσης αποκλεισμό, οικονομικό, κοινωνικό, πολιτισμικό ή γεωγραφικό, τοπικό, απέναντι στους κινδύνους και την ανασφάλεια για τη ζωή των πολιτών που αποτελεί το κατ' εξοχήν πρόβλημα, όπως τονίστηκε και από την εισήγηση του σύντροφου Παπαϊωάννου για τις σύγχρονες κοινωνίες.

Για κοινωνική πολιτική όταν μιλάμε και για κοινωνικό πρόσωπο της πολιτικής μας πρέπει να δούμε σ' αυτούς τους 6 τομείς πώς αρθρώνονται τα μέτρα πολιτικής, τι κάνουμε γι' αυτούς και πώς στην πράξη αναδεικνύουμε αυτή την πολιτική.

Γιατί η αποσπασματική αντιμετώπιση, η ανάδειξη - ακόμα χειρότερα - της πολιτικής είναι ακριβώς αυτή που δίνει την εικόνα ότι εμείς δεν ενδιαφερόμαστε για τον πολίτη και ενώ μπορεί να υπάρχει μια δέσμη επιλογών και μέτρων που μπορούν οργανωμένα, συγκροτημένα και αποφασισμένα να εμφανίζονται ως το σύνολο της κοινωνικής πολιτικής. Και αυτό είναι ένα από τα κεντρικά πολιτικά μας προβλήματα σ' αυτή τη συζήτηση.

Το επόμενο ερώτημα είναι με ποιούς και πώς υλοποιείται η κοινωνική πολιτική. Κι εδώ πρέπει να είμαστε καθαροί. Η ηθική και πολιτική ευθύνη μας είναι να σχεδιάσουμε και να κατοχυρώσουμε την εναλλακτική πρόταση για την αγορά εργασίας από την πλευρά των πολιτών, που δεν θα αντιβαίνει αλλά αντίθετα, θα ενισχύει την ανταγωνιστική βάση της οικονομίας.

Είναι αναγκαίο να επιτευχθούν και οι δύο αυτοί στόχοι όσο κι αν εκ πρώτης όψεως θα μπορούσαν να φανούν αντιφατικοί. Και σ' αυτό πρέπει να αναλάβουμε τα ηνία με όραμα, ευθύνη και συνείδηση, να ηγηθούμε των δυνάμεων της εργασίας, της παραγωγής, του πολιτισμού, της οικολογίας και της επιστήμης προς αυτή την κατεύθυνση.

Ο νέος κοινωνικός συνασπισμός που θα οδηγήσει τα πράγματα εμπρός ξεκινά από μια απαρέγκλιτη προϋπόθεση. Την ενεργό αλληλεγγύη και συμπόρευση των δυνάμεων της παραγωγής, των εργαζομένων και των πολιτών

ευρύτερα.

Δίπλα στον εργαζόμενο και μέσα σ' αυτόν υπάρχει ο άνεργος, ο ξένος εργάτης, ο κοινωνικά αποκλεισμένος ο νεοφτωχός. Και είναι κοινή επιδίωξη.

Μαζί του συμπαρατάσσεται και σωστός επιχειρηματίας, που αποδέχεται το ρυθμιζόμενο σύστημα αγοράς, παραγωγής και διανομής των αγαθών, που στηρίζεται στην λογική κερδοφορία, την οποία μπορεί να ενισχύει ένα σύστημα κίνητρων, στον εκσυγχρονισμό των δομών, στην αύξηση της παραγωγής και της παραγωγικότητας και που αποδέχεται τις διαδικασίες κοινωνικού ελέγχου.

Και στο ίδιο μπλοκ συμμετέχει και ο πολίτης, που απαιτεί την αναβάθμιση της ποιότητας της ζωής του, που διεκδικεί την συμμετοχή του στα ωφέλη της ανάπτυξης, που διεκδικεί την συμμετοχή του στη διανομή των αγαθών του πολιτισμού, που επιδιώκει την κατοχή της γνώσης, της πληροφορίας, της επικοινωνίας, που αγωνίζεται για την πνευματική και πολιτιστική του χειραφέτηση.

Τη βάση της κοινής προσπάθειας αυτών των δυνάμεων οφείλει να αποτελεί η διαμόρφωση του σύγχρονου κοινωνικού κράτους. Και εδώ επίσης πρέπει να είμαστε καθαροί. Το παραδοσιακό κράτος πρόνοιας αδυνατεί να ανταποκριθεί στην σύγχρονη πραγματικότητα και η νεοφιλελεύθερη απάντηση της πλήρους ιδιωτικοποίησης οδηγεί σε τεράστιο αδιέξοδο μεγάλα και διευρυμένα στρώματα του πληθυσμού.

Η στρατηγική της μετάβασης από το κράτος πρόνοιας στο σύγχρονο κοινωνικό κράτος, προϋποθέτει ταυτόχρονες διαδικασίες και αναδιανομής και αλληλεγγύης. Το κοινωνικό κράτος -και εδώ είναι το μεγάλο μας στοίχημα- μόνο ως προϊόν ανατατανομής του κοινωνικού πλούτου και οργανικό στοιχείο της αναπτυξιακής διαδικασίας μπορεί να νοηθεί και όχι ως εξωγενές υπολειματικό και ατελές μόρφωμα, που μένει στα περισσεύματα κατά συγκυρία του προϋπολογισμού.

Αυτό απαντά το μέσο, ο στόχος, με ποιούς και πώς. Πιο συγκεκριμένα. Το θεμέλιο του νέου κοινωνικού κράτους, πρέπει να αποτελέσει το ολοκληρωμένο δίκτυο κοινωνικής αλληλεγγύης για όλους τους πολίτες, που διέπεται από δύο αρχές. Η πρώτη, η αρχή της γενικής και εξειδικευμένης παρέμβασης, που οφείλει να διασφαλίζει το ελάχιστο αποδεκτό δίκτυο κοινωνικής προστασίας για το καθένα, τον ελάχιστο δηλαδή κοινωνικό μισθό.

Αυτό σημαίνει σύμφωνα με την ανάγκη των τάξεων και των στρωμάτων και όχι ισοπεδωτικά προς όλες τις κατευθύνσεις. Και η δεύτερη αρχή της ανταποδοτικότητας, στη βάση ανταποδοτικών οικονομικών συστημάτων κοινωνικής ασφάλισης, που σχεδιάζονται και υλοποιούνται. Και εδώ πρέπει να είμαστε ανοιχτοί είτε από το κράτος με την σύμφωνη γνώμη και την συμβολή των κοινωνικών και παραγωγικών συντελεστών, είτε από άλλες μορφές οικονομικής οργάνωσης, πάντοτε υπό δημόσιο έλεγχο.

Το καθολικό, το ελάχιστο αποδεκτό, είναι το θεμέλιο της κοινωνικής συνοχής. Το καινοτόμο, το ανταποδοτικό, αντικατοπτρίζει την αναζήτηση και τη δυναμική μιας οικονομίας και κοινωνίας, που επιθυμεί να βελτιώνει συνεχώς τη θέση της και που οι κοινωνικές τάξεις και τα στρώματα που την συναποτελούν, διασφαλίζουν όλες τις δυνατότητες και να πάρουν όλες τις πρωτοβουλίες, ελεύθερα να διαμορφώσουν όσο γίνεται καλύτερες συνθήκες για τους ίδιους.

Είναι φανερό ότι μια τέτοια πολιτική κοινωνικής αλληλεγγύης διαφοροποιείται ουσιαστικά από αδιέξοδες μέχρι τώρα πρακτικές. Μια τέτοια πολιτική αντί για την επιδότηση της ανεργίας, επιλέγει την επιδότηση της απασχόλησης και των νέων θέσεων εργασίας.

Αντί για την ισοπεδωτική ενίσχυση τάξεων και στρωμάτων, επιλέγει την εξειδικευμένη και αρθρωμένη πολιτική στη βάση των πραγματικών εισοδημάτων. Αντί για την στήριξη κάποιων εισοδημάτων σε κάποιους κλάδους, επιλέγει τις δαπάνες εκπαίδευσης, εξοπλισμού, για είσοδο στην αγορά εργασίας.

Αντί για την μοναδική και την καθολική ευθύνη του κράτους, προχωρεί στην συνευθύνη της κοινωνίας και του κοινωνικού συνόλου. Και ας έρθουμε τώρα στο κεντρικό ζήτημα της απασχόλησης. Είναι σαφές ότι η απορρύθμιση των εργασιακών σχέσεων και η δομική ανεργία, είναι απόρροια της αναντιστοιχίας του νέου τεχνολογικού μοντέλου παραγωγής και των παραδοσιακών εργασιακών σχέσεων.

Των νέων δεδομένων παροχής εργασίας που συνεπάγεται αυτό το μοντέλο παραγωγής και των μέχρι σήμερα θεσμοποιημένων μορφών πλήρους απασχόλησης και ότι αυτό αποτελεί ένα συγκεκριμένο, χειροπιαστό, υπαρκτό πρόβλημα, το οποίο χρειάζεται αντιμετώπιση.

Η πολιτική απασχόλησης και θεσμικών αλλαγών στην αγορά εργασίας, οφείλει να είναι οργανικό στοιχείο της οικονομίας της αγοράς και όχι συμπληρωματικό μέσο αποσυμπίεσης ή αντιπληθωριστικής πολιτικής. Βλέπε π.χ. το συλλήβδην κλείσιμο μιας επιχείρησης ή την συλλήβδην

φθίνουσα μια περιοχή που ουδείς ασχολείται με το τί πρόκειται να γίνει στη θέση του αποδιαρθρωμένου παραγωγικού δυναμικού.

Η πολιτική αυτή απασχόλησης και θεσμικών αλλαγών στην αγορά εργασίας, οφείλει να συμπεριλάβει τα ακόλουθα σημεία: Πρώτον. Το εθνικό σχέδιο δράσης για την απασχόληση που ανέλυσε χθες ο σύντροφος Παπαϊωάννου και που είπε και ο Πρόεδρος στην εισήγησή του, με εξειδικευμένους στόχους για την επαγγελματική ένταξη των νέων και των μακροχρόνια άνεργων, για την ανάπτυξη της επιχειρηματικότητας, για την προσαρμογή των συνθηκών εργασίας στα νέα δεδομένα, για την καταπολέμηση των διακρίσεων, για τις ίσες ευκαιρίες και τη δυνατότητα ένταξης ατόμων με ειδικών ανάγκες.

Εάν συντρόφισσες και σύντροφοι η πολιτική μας επιτύχει τον φιλόδοξο κατά τη γνώμη μου στόχο που έθεσε ο υπουργός, των 300 χιλιάδων νέων θέσεων εργασίας απ' αυτές που δημιουργήσαμε και μέχρι το 2000, μέσα από ενεργητικές πολιτικές απασχόλησης, θα αποτελέσει πράγματι ένα πάρα πολύ σοβαρό βήμα προς την κατεύθυνση αυτή.

Δεύτερο. Η πολιτική απασχόλησης και θεσμικών αλλαγών στην αγορά εργασίας, οφείλει να προχωρήσει στην σύγχρονη προσαρμογή των εργασιακών σχέσεων στις ανάγκες του νέου παραγωγικού, τεχνολογικού μοντέλου, που να αποσκοπεί στην οικονομική ανάπτυξη και την κοινωνία της πλήρους απασχόλησης. Αυτός είναι ο στόχος, δεν είναι άλλος.

Και να συνδυάζει τις ευέλικτες μορφές απασχόλησης με την ασφάλεια της εργασίας και των εργαζομένων. Η θεσμική κατοχύρωση της μερικής απασχόλησης που πρέπει να πούμε καθαρά και τολμηρά ότι στα πλαίσια αυτής της λογικής πρέπει να επεκταθεί και στο δημόσιο τομέα, για την αναδιοργάνωση της παραγωγής, γίνεται στο στόχο της απορρόφησης ανέργων και με τη διατύπωση σε εθνικό και επιχειρησιακό επίπεδο συμφωνιών που προέρχονται από σαφείς διαδικασίες κοινωνικού διαλόγου.

Τρίτο. Για την ενίσχυση όμως του ενός εταίρου αυτού του κοινωνικού διαλόγου, που μέχρι τώρα φαίνεται να είναι ο αδύνατος, πρέπει να υπάρξει ισχυροποίηση και διεύρυνση των συλλογικών διαπραγματεύσεων και του συνδικαλιστικού κινήματος, που σε τοπική και εθνική βάση συνδιαμορφώνει τις νέες εργασιακές σχέσεις.

Τέταρτο. Τη διαμόρφωση νέου μοντέλου διαχείρισης του χρόνου της εργασίας, στο στόχο της αύξησης της απασχόλησης που μπορεί να προέλθει και με τη σταδιακή μείωση του χρόνου και την κατανομή της απασχόλησης σε περισσότερους εργαζομένους.

Μπορεί σήμερα να είναι ανέφικτη η εφαρμογή αυτής της πολιτικής μονομερώς για την χώρα μας και από τις ανάγκες που σήμερα η οικονομία της χώρας έχει να αντιμετωπίσει και για τους κρίσιμους επόμενους 18 μήνες. Όμως συμμετέχουμε ουσιαστικά και ενεργητικά στην πανευρωπαϊκή εξειδικευμένη και προσεκτική συζήτηση και εφαρμογή του μέτρου, με κατάλληλη προετοιμασία μέσα σε σταθερό θεσμικό πλαίσιο με την συμφωνία των κοινωνικών εταίρων.

Πέμπτο. Την ανάπτυξη ενός ελκυστικού μοντέλου οργάνωσης του χρόνου της εργασίας, με τη διαβίου εκπαίδευση, την κατάρτιση, εξειδίκευση και επιμόρφωση του ανθρώπινου δυναμικού.

Και έκτο. Την πολιτική σταθερής μείωσης του μη μισθολογικού κόστους εργασίας που προβλέπει παράλληλα την αντικατάσταση των διαφυγόντων πόρων από το σύστημα της κοινωνικής ασφάλισης για να μην πληρώσουν για μια ακόμα φορά οι εργαζόμενοι.

Νομίζω ότι οι έξι αυτές κατευθύνσεις για μια πολιτική απασχόλησης και θεσμικών αλλαγών στην αγορά εργασίας, μπορούν να αποτελέσουν το δεσμευτικό πλαίσιο της συνολικής κίνησης του Κινήματος και της Κυβέρνησης για τους επόμενους κρίσιμους μήνες, στους οποίους επαναλαμβάνω πρέπει να επιταχύνουμε την προσπάθεια ολοκλήρωσης των διαρθρωτικών και θεσμικών αλλαγών.

Σταθερή πρέπει να είναι τέλος η προσπάθειά μας για την αναβάθμιση της ποιότητας ζωής των πολιτών. Για τη διαμόρφωση όρων δημιουργικής εργασίας και αξιοποίησης του ελεύθερου χρόνου, για την βελτίωση των συνθηκών ζωής της πόλης με τις κατάλληλες περιβαλλοντικές και χωροταξικές παρεμβάσεις, για την λήψη μέτρων διευκόλυνσης του πολίτη στη σχέση με το κράτος, κεντρικό και κρίσιμο ζήτημα, για το δικαίωμα των ασθενέστερων τάξεων του πληθυσμού στην απόκτηση κατοικίας, για την βελτίωση του Εθνικού Συστήματος Υγείας και τον εκσυγχρονισμό του και την ανάπτυξη συμπληρωματικών συστημάτων εξασφάλισης της υγείας των πολιτών.

Για την μεταρρύθμιση της κοινωνικής ασφάλισης, έτσι όπως την έχουμε προσδιορίσει με το νοικοκύρεμα του συστήματος και τη δημιουργία προϋποθέσεων ώστε να είναι βιώσιμο το ασφαλιστικό σύστημα και στο μέλλον. Και τέλος, για την επαναφορά του αισθήματος της ασφάλειας και της προστασίας της ζωής του πολίτη απέναντι στην εγκληματικότητα και όλα όσα δυσκολεύουν και γεμίζουν ανασφάλεια τη ζωή του.

Αυτό το πλαίσιο της απόφασης, οφείλει να συμπεριλάβει κατά

τη γνώμη μου, για να είμαστε δίκαιοι τουλάχιστον με τον εαυτό μας, δύο πάρα πολύ σημαντικά σημεία. Το πρώτο σημείο, το είπα κάποια στιγμή ενδιάμεσα, είναι η ανάδειξη του συνόλου της κοινωνικής μας πολιτικής.

Δεν την κάνουμε, δεν την εκφράζουμε, δεν την ξέρουμε ίσως πολλοί από εμάς. Και μάλιστα άνθρωποι που δουλεύουν σε συγκεκριμένους χώρους και έχουν και αρμοδιότητες σε ένα κομμάτι της γενικότερης πολιτικής. Δεν είναι τυχαία η αύξηση του πραγματικού εισοδήματος.

Δεν είναι τυχαία σ' αυτή την οικονομική συγκυρία η αύξηση των κοινωνικών δαπανών σταθερά από χρόνο σε χρόνο. Δεν είναι τυχαίο το ότι μπορούμε να συγκρατούμε την ανεργία σ' αυτά τα επίπεδα με την ταυτόχρονη αφομοίωση εκατοντάδων χιλιάδων ξένων εργατών.

Δεν είναι τυχαίο ότι όλα αυτά που εμείς τα υποβαθμίζουμε κάθε φορά ή δεν τα προβάλουμε και που δεν γίνεται αυτό για να αναδείξει απλά τη θετική μας πολιτική ή ότι δεν έχουμε αδυναμίες, που είπε και χθες ο Πρόεδρος ότι έχουμε πάρα πολλές αδυναμίες και παραλείψεις και πιθανά κάνουμε και λάθη και πολλές φορές και συμπεριφορές που δεν είναι σωστές, αλλά έχουμε όμως ένα έργο συγκεκριμένο το οποίο αποδεικνύει ότι στην πράξη προσπαθούμε να εφαρμόσουμε αυτή την κοινωνική πολιτική, την οποία σήμερα ολοκληρώνουμε πολιτικά μέσα σε ένα δεσμευτικό πλαίσιο.

Και το τελευταίο σημείο είναι ο κοινωνικός διάλογος ναι, στρατηγικής σημασίας, θα συνεχιστεί για το ασφαλιστικό, θα συνεχιστεί σε όλα τα άλλα που ο Πρόεδρος έχει πει από πέρυσι για τους υπόλοιπους τομείς των μεγάλων αλλαγών, αλλά πρέπει παράλληλα και το Κίνημά μας ως πολιτικός φορέας, αλλά και οι φορείς των εργαζομένων να αλλάξουν την έκφραση και τους θεσμούς τους, βελτιώνοντας και μετασχηματίζοντάς τους ώστε να χωρέσουν πραγματικά την ανάγκη της συμπάρταξης του εργαζόμενου με τον άνεργο, τον ξένο εργάτη και όλα τα άλλα στοιχεία που σήμερα απαιτούν μια αντίστοιχη αναπτυξιακή και κοινωνική συμμαχία.

Εάν αυτό δεν γίνει παράλληλα τότε θα μείνουμε στην τυπική αντιπροσωπεία και μπορεί μεν να καταλήγουμε σε σύμφωνα, που είναι σωστά, αλλά δεν θα έχουν ουσιαστικό αντίκρουσμα και αποτέλεσμα.

Γιατί το σύμφωνο πρέπει να κινητοποιεί την κοινωνία και να τη βάζει στο παιχνίδι της ανάπτυξης, όχι μόνο στο πλαίσιο της διανομής μιας πίτας, αλλά ό,τι αφορά τη διανομή, την εξωστρέφεια, την ανάπτυξη, τις νέες θέσεις εργασίας, τα τοπικά σύμφωνα απασχόλησης, τη δυνατότητα του σύγχρονου κοινωνικού κράτους, τους θεσμούς της μεταρρύθμισης του κράτους και της εκπαίδευσης, που είναι αναγκαία για να υπάρξει η

ανταγωνιστική οικονομία και ταυτόχρονα το κοινωνικό κράτος.

Χωρίς αυτό τον παράγοντα δεν υπάρχει σύνθεση Κινήματος παραγωγικής ανασυγκρότησης σε μια μακροπρόθεσμη βάση, που είναι αυτό που πρέπει με αγωνία και συμμετοχή να χτίσουμε τώρα, για να πετύχουμε αυτό που είπε τελευταία ο Α.Τσοχατζόπουλος, 18 μήνες κρίσιμοι, τι θα κάνουμε; Αυτοί είναι οι 18 μήνες και εκεί θα κριθούμε.

Νομίζω ότι αυτό το σύνολο των 15 σημείων μπορεί να αποτελέσει τη βάση της απόφασης της σημερινής Κεντρικής μας Επιτροπής. Και επειδή δημιουργήθηκαν διάφορα πράγματα, που ήταν φυσικό μέσα στην έξαρση και στην κινητοποίηση των εργαζομένων, θα ήθελα κλείνοντας να πω ότι η προσπάθειά μας και στην Ιονική Τράπεζα γίνεται στη βάση της κατοχύρωσης και της διασφάλισης όλων των θέσεων εργασίας της συγκεκριμένης τράπεζας.

Και όσοι εν θερμώ μέσα στην κινητοποίηση, τη ρήξη, την αντιπαράθεση, την ανασφάλεια, έφτασαν απερίσκεπτα ακόμα και να καταθέσουν και κομματικές ταυτότητες, όπως λέγεται ή γίνεται, πρέπει να συμπαραταχθούν στην προσπάθεια πραγματικά και στον αγώνα να διασωθεί αυτός ο φορέας και ταυτόχρονα να διασφαλίσει όλες ανεξαιρέτως τις θέσεις εργασίας.

Εμείς αυτό πρέπει να το καλλιεργήσουμε με την πειθώ, ακριβώς με την ανάδειξη της πολιτικής μας, η οποία δεν μπορεί να νοηθεί ότι δεν μπαίνει σε καθημερινή κρίση και διάλογο με όλους τους φορείς των εργαζομένων και των πολιτών και δεν νοείται ότι δεν υπάρχει ένα σχέδιο που να την αναδεικνύει μέσα από όλα τα ΜΜΕ ως κυρίαρχο ζήτημα στην ελληνική κοινωνία.

Για να θυμηθούμε και ταυτόχρονα να είμαστε σίγουροι ότι μπορούμε να δούμε αισιόδοξα τους στόχους μας κι εγώ πιστεύω ότι μπορούμε να τους δούμε έτσι και να πετύχουμε.